

גאת אורי אבנרי

נת תשכ"ט תיכנס להיסטוריה בזכות רגע גדול אחד, בו התגשמו החלומות של מאות בשנים.

רגלו של האדם הראשון דרכה על אדמת הירח.

נצחון כביר זה של המוח האנושי — נצחון כה כביר עד כי האדם של תשכ"ט התקשה לתפוס את מלוא משמעותו — יכול היה לסמן מיפנה בתולדות המין האנושי. הוא יכול היה לסמן את המעבר משילטון היצרים האפלים אל שילטון ההגיון הצרוף, משילטונם של דמגוגים ורודנים לשילטונם של בעלי המוח הצלול.

אולם תשכ"ט לא הביאה מיפנה כזה.

להיפך: היה נדמה כאילו יצאה השנה מגידרה ממש כדי להדגים כי האדם לא התקדם במאומה, שבעודו שולח את ידיו אל גופי-שמיים רחוקים, נשארו רגליו קשורות למישקלות המושכים אותו לכיזה של אינסטינקטים פרימיטיביים.

נזלזמות העולם השלישית

נת תשכ"ט כימעט נכנסה להיסטוריה כשנה בה התחילה מלחמת-העולם השלישית — המלחמה בין ענקי הקומוניזם הצהוב והקומוניזם הלבן. אכן, בסוף תשכ"ט האמינו רבים מן הפרשנים כי מלחמה זו כבר

איש החלל

החלה, כי הניצוצות הראשונים כבר הותזו, וכי הם עזורים להצית בכל רגע מצבור של חומרי-נפץ שיקטול מיליונים.

היה משהו מדכא במיוחד בהתפרצות זו של הרייג'ש שוביניסטיים בארצות הנוגלות רשמית באחת-עמים ובגאולת-העולם, כח סול הלאומנות ובחברה של צדק. כישלוננו המונומטלי של הקומוניזם בלט לאורך הגבול הסובייטי-סיני אף יותר מאשר בחוצות פראג הכבושה, שם חגג הדיכוי הלאומי את נצחוננו הציני.

גנרלים סובייטיים וסיניים הכינו תוכניות-חירום להתקפות-פתע גרעיניות, נואמים סובייטיים וסיניים השמיעו איומים מסמרי-שיער זה נגד זה — וכל זה מתחת לתמונותי של קארל מארכס, היהודי חסר-המולדת וחסר-הלאום שהבטיח כי הפטריוטיזם יעבור מן העולם יחד עם הניצול הבורגני, מכיוון שלפרולטריון אין מולדת.

הצארים האדומים בקרמלין, שהגנו על כיבושי האימפריאליזם של הצארים הקודמים, סמכו על הלאומנות של נתיניהם המדוכאים לא פחות מן הקיסרים האדומים בפקינג, שהצטרפו במעקליהם לקיסרי סין. האימפריאליזם, שהתעטף באדרת האדומה של הקומוניזם, היה עדות עגומה לנחשלות המין האנושי. אך אנאכרוניזם זה היה כאין וכאפס לעומת תופעה נוראה שבעתים: חידוש מלחמות הדת של ימי-הביניים.

זה לא קרה במחשבי אפריקה, או בין הרי ההימאלאיה. זה קרה

על הירח: איש החלל הראשון דורך על אדמת הלבנה

באחד ממרכזי התרבות המערבית המתקדמת ביותר — בכריסטינה. באירלנד הצפונית, מחוז שקט ותרבותי, עלו לפתע היצרים הקדומים על גדותיהם. בני עם אחד, בני דת אחת, המאמינים באותו שלוש מקודש, השייכים לשני זרמים דתיים שונים, אשר הגבול ביניהם מובן רק להכמידת מיקצועיים — החלו לפתע הורגים, פוצעים ומענים זה את זה, כפי שעשו בני אירופה כולה לפני ארבע מאות שנה.

אם חשב מישהו כי הקנאות הדתית החשוכה שייכת לעבר, וכי האנושות התגברה לפחות על מחלה ממארת זו, הרי התעורר מאשלייה זו בתשכ"ט. הלהבות שפרצו מנג מיסגר, "אליאקצה" בירושלים, כמו הלהבות שכיזו בתים בלונדוןדרי ובבלפאסט, הוכיחו כי מסעיהחצלב ומלחמות-הקודש אינם נחלת העבר. האדם המודרני כן דורו של ניל ארמסטרונג, מוכן להרוג וליהרג למען קנאות דתית בדיוק כמו אבות-אבותיו, שלבשו שריון והרימו חרב בקוראם, "אלוהים רצה בזאת!"

אי קטן בים הרם

ילדו נחתו השנה אסטרונוטים מבני המאדים או נוגה על הכוכב הקטן ששמו ארץ, היו מקבלים רושם מחריד על הגעשה בו. אנשים הרגו זה את זה בשם דוקטרינות קומוניסטיות, בשם דוגמות

והאדם הקדמון

נוצרות, בגלל צבעי-עור, בגלל ערים קדושות. שום מליצה לא היתה שרופה מדוי, שום תירוץ לא היה מגוחך מדוי, כדי לשפוף למעני דם. אותם אסטרונוטים, אם היו ניהונים בכושר-אבחנה, היו גם מגלים כי בכל רחבי תבל כמו טובי האנושות נגד השתוללות זו. בכל ארץ, משני עבריו של כל מיתרס, משני הצדדים של כל חזית, היו שהשתדלו לשמור על השכל האנושי, שקמו נגד המלחמה. אנשים אלה עמדו במירוץ נואש עם הזמן. מדענים מפוכחים ניבאו כי יש לימין האנושי רק סיכויים מעטים להגיע אל סוף המאה ה-20, מבלי לעבור שואה שאולי תשים קץ לעצם קיומו. תוך שנים מעטות יהיה הנשק האטומי בהישג ידה של כל קבוצת-מטורטים פרטית, מבחינת מחירו וגודלו. נשקהשמה כימי ובקטריוולוגי מצטבר בידי כל הצבאות, ובכלל זה צבאות של ממשלות בלתי-שפיות.

שאלת-המתח של סוף תשכ"ט היתה: מי ינצח במירוץ גורלי זה של סוף המאה ה-20? ניל ארמסטרונג — או האדם הקדמון? כל סימני-השאלה הגדולים, המרחפים על המין האנושי, ריחפו בתשכ"ט גם על ישראל — ובצורה בולטת עוד יותר.

המדינה היתה נתונה במלחמה, יותר מכל ארץ אחרת בעולם. בעודה עומדת על קווי הפסקת-האש וסובלת מהקזת-דם מתמדת, נערך בה מאבק נואש בין ההגיון ובין קנאות לאומית ודתית. גרוע יותר: הפסימיות, שפשתה בעולם כולו, הפכה בישראל למצב-רוח לאומי. הישראלי של תשכ"ט לא הרים את עינו אל החלל החיצון. המאורע ההיסטורי של השנה — הנחיתה על הירח — נראה לרוב הישראליים כמאורע חסרת-כלית, כתעלול קל-דעת של מעצמה חסרת-אחריות ושוחרת-מתרות. ניל ארמסטרונג לא היה איש-השנה של ישראל, כי באותן השעות בהן חרד העולם כולו לגורל כובשי-הירח, היתה חרות ישראל נתונה לגורל חייליה, שכבשו אי קטן במיטרץ סואץ. החייל הישראלי עמד במרכז אירועי השנה, במרכז התודעה הלאומית, במרכז כל הדאגות. לעומתו החיירו הפוליטיקאים. לעומת מעשיו — ומעשי אויביו — נעלמו האירועים הפנימיים במדינה. ישראל זמתה למצודה במצור, ועובדה פשוטה זו קבעה יותר מכל. איש השנה של תשכ"ט היה החייל הראשון של ישראל — האיש שפיקד על המצודה.

על הארץ: שומר בוער בעת הפגנה באירלנד הצפונית